

Особливістю імітаційного моделювання є те, що імітаційна модель дозволяє відтворити саму систему управління навчальним процесом зі збереженням її логічної структури та поведінкових властивостей (події, які проходять в системі, не втрачають послідовності чергування у часі), тобто динаміки взаємодії.

Найпоширенішими пакетами для імітаційного моделювання є *GPSS World* та *AnyLogic*.

GPSS World (*GPSSW, General Purpose System Simulation World* – світова загальноцільова система моделювання), розроблена для ОС *Windows*. Цей програмний продукт увібрав в себе весь арсенал новітніх інформаційних технологій. Він включає розвинені графічні оболонки для створення моделей і інтерпретації вихідних результатів моделювання, засоби мультимедіа та відео, об'єктно-орієнтоване програмування тощо. В основу системи *GPSS World* покладена мова імітаційного моделювання *GPSS (General Purpose System Simulation)*.

AnyLogic – програмне забезпечення для імітаційного моделювання складних систем і процесів, розроблене російською компанією *XJ Technologies*. Для створення моделі конструкції моделювання перетягують в область моделі і з'єднують між собою. *AnyLogic* підтримує ієрархічне моделювання, а також створення власних моделюючих конструкцій і об'єднання їх у бібліотеки (тільки для версії *Professional*). *AnyLogic* заснований на мові *Java* і базується на платформі *Eclipse* – сучасному стандарті для бізнесів-процесів. Завдяки *Eclipse AnyLogic* працює на всіх поширених операційних системах (*Windows, Mac, Linux* та інших) [2].

Для моделювання навчальної діяльності можна використовувати аналітичні та імітаційні моделі. Імітаційні моделі, на відміну від аналітичних, дозволяють відтворити безпосередньо навчальний процес та управління навчальною діяльністю студентів з урахуванням таких деталей, як індивідуальні характеристики студентів та викладачів, розклад навчальних занять, контроль за навчанням та прийняття рішень за результатами контролю.

Ефективну систему управління складним об'єктом можна створити експериментуючи з системою або ж з її моделлю. Проте експерименти в галузі освіти можуть призвести до негативних наслідків. Тому доцільно створити модель системи

управління навчальним процесом і дослідити її з метою визначення впливу процесів управління на навчальну діяльність студентів ВНЗ, а також визначення характеристик навчального процесу для конкретних параметрів управління. Також імітаційну модель можна використати для пошуку оптимальних параметрів управління [3].

Література

1. Емельянов А. А. Имитационное моделирование экономических процессов : учеб. пособие / Емельянов А. А. и др. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 368 с.
2. Комп'ютерне моделювання систем і процесів. Методи обчислень : навч. посіб. / Кветний Р. Н., Богач І. В., Бойко О. Р. та ін. – Вінницький національний технічний університет, 2011.
3. Стеценко І. В. Імітаційне моделювання системи управління навчальним процесом у ВНЗ з використанням об'єктно-орієнтованого підходу / Стеценко І. В. // Математичні машини і системи. – 2011. – № 2. – С. 162–170.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ IDEF ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ЕКОНОМІЦІ»

*К. Ю. Вергал, к.в.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Одна з основних проблем курсу «Інформаційні системи в економіці» є необхідність постійної адаптації навчального матеріалу до специфіки майбутньої діяльності студентів напряму підготовки «Економічна кібернетика», яка породжується в результаті науково-технічного прогресу, швидкого розвитку інформаційних технологій і суміжних галузей науки. У зв'язку з тим, що основною метою вивчення дисципліни є набуття вмінь і навичок створення ІС з метою автоматизованого отримання всіх показників, необхідних для прийняття рішення з управління економічним об'єктом, а одне із основних завдань – дати загальне уявлення про структуру і етапи побудови сучасних економічних інформаційних систем, постає необхідність змістовного наповнення учбових завдань завданнями, пов'язаними

зі змістом усіх видів робіт автоматизованого проектування складних програмних об'єктів і систем.

Більш повне розкриття структурних і функціональних особливостей економічних інформаційних систем, які, перш за все, пов'язані з описом бізнес-процесів на підприємстві, потребує використання у складі практичних завдань матеріалів, присвячених об'єктному підходу до проектування складних інформаційних систем, що є співзвучним з вимогами до знань, вмінь і навичок студентів, які висувають ОКХ та ОПІ до бакалаврів з економічної кібернетики.

Методологія IDEF являє собою сімейство методів, які використовуються саме для опису бізнес-процесів. Дана методологія дозволяє ефективно аналізувати моделі складних систем в різних функціональних представленнях:

– IDEF0 – методологія функціонального моделювання, метод якої є побудова функціональної схеми досліджуваної системи, що описує усі необхідні процеси з точністю, достатньою для однозначного моделювання діяльності системи.

– IDEF1 – визначає методологію та засоби моделювання внутрішніх інформаційних потоків процесу, що дозволяють відобразити й проаналізувати їх структуру і взаємозв'язки (модель «AS-IS») з метою аналізу і коригування існуючих інформаційних потоків, зв'язків між ними (модель «TO-BE») та визначення принципів управління ними на етапі проектування автоматизованої інформаційної системи.

– IDEF3 – це стандарт, який описує методологію та засоби документування процесів, що відбуваються в досліджуваній системі.

Для ефективного використання методології запропоновано використовувати завдання і тематику лабораторних робіт з врахуванням логічного переходу від загального аналізу предметної області до проектування за допомогою структурного та об'єктного підходу з поступовим зростанням складності завдань, починаючи з розгляду функціональних можливостей економічної інформаційної системи та розбиваючи її на складові елементи та підсистеми з метою подальшого проектування на комп'ютері. За даного підходу завдання лабораторних робіт спираються на практичні дії за методом вправ і повторень та зорієнтовані на персоналізовану роботу за комп'ютером.

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТУВАННЯ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

А. І. Шурдук, к.ф.-м.н., доцент;

С. А. Стеценко, ст. викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

У сучасному світі багато спеціалістів у своїй професійній діяльності стикаються з необхідністю розв'язувати задачі, що охоплюють різні галузі знань. До випускників висуваються високі вимоги щодо володіння дисциплінами фізико-математичного циклу.

Останніми роками темпи розвитку та використання комп'ютерних телекомунікацій різко зросли завдяки використанню різноманітних сучасних підходів та інноваційних тенденцій. Вищі навчальні заклади відіграють велику роль у становленні інноваційних процесів та підготовці спеціалістів у контексті євроінтеграції. Одним з найважливіших завдань на сучасному етапі модернізації системи вищої освіти в галузі викладання дисциплін фізико-математичного циклу є забезпечення якості підготовки випускників на рівні міжнародних вимог.

Розвиток обчислювальної техніки та мультимедіа дає змогу створювати навчальні комп'ютерні програми, що враховують індивідуальні особливості студентів, підвищуючи мотивацію та рівень засвоєння матеріалу.

Комп'ютерне тестування (КТ) спрямоване і служить засобом для поглибленої перевірки вивченої теми або розділу навчальної програми, ліквідацію прогалин у знаннях та навичках студентів. Електронне тестування є додатковим засобом організації навчального процесу в межах традиційної освітньої системи. Таке тестування та контроль знань мають середній ступінь інтерактивності, відносно низьку вартість та досить розвинену інфраструктуру.

Специфіка дисциплін фізико-математичного циклу, а також специфіка методів викладання і оцінювання результатів навчання накладає ряд обмежень на використання КТ. В основному, ці обмеження пов'язані з труднощами введення та виведення символічної інформації. Специфіка дисциплін вимагає формування теоретичних питань і практичних завдань чотирьох основних типів: закриті однозначні, відкриті однозначні, закриті багатозначні, питання на відповідність.